

ENTITATS CULTURALS I MUSICALS CATALANISTES

Malgrat les primeres rígides prohibicions, el règim es veié obligat a obrir l'aixeta en les expressions més festives de la tradició popular. Això explica la normalització ràpida de les ballades de sardanes i de les actuacions dels ballets folklòrics, sota els quals es covaven posicions catalanistes. Així mateix el teatre popular d'arrel religiosa i poc a poc les comèdies anaren normalitzant el català en cercles reduïts.

UN BATEC QUE CONTINUA: SARDANES I ESBARTS

Després de la victòria del franquisme. Tots els actes i activitats havien de ser autoritzats. Tot i així la resistència cultural fou de les més actives en aquells primers anys. L'única opció que quedava als cercles catalanistes manresans era la resistència cultural a través de les entitats que el nou règim autoritzés a continuar les seves activitats.

El català quedà totalment prohibit i tots els rètols havien de ser en castellà, que es convertí en l'únic idioma vehicular amb l'administració pública i en la vida social. S'imposaven multes de 100 a 1.000 pessetes diàries, si no es treien les inscripcions i anuncis en llengua catalana.

En aquest context, l'activitat que es considerava més innòcua, des del punt de vista del règim, eren les sardanes com a mostra del "folklore regional". L'any 1940 l'alcaldia de Manresa ja va autoritzar a Ignasi Clop, president del *Montepío Musical de Manresa y Comarca* audicions de sardanes a la Plana de l'Om. El juliol de 1941 el Centre d'Esports Manresa demanà poder celebrar sardanes al camp del Pujolet i se li donà permís. La tasca feta per les entitats sardanistes va aconseguir que el 1963 Manresa fos *Ciutat Pubilla de la Sardana*. El programa fou en català, amb les quatre barres. S'inaugurà el monument a la sardana a la plaça Cots.

Per fer qualsevol activitat en català calia un permís especial, que les autoritats no estaven sempre disposades a concedir. L'any 1941 l'alcaldia va autoritzar cantar caramelles en castellà a l'Agrupació Coral Manresana i a l'Agrupació Joventut de Salelles. La Societat Coral de Sant Josep va demanar permís per cantar-les en català, autorització que se li va concedir l'any 1942, en què nou corals van tenir permís per cantar les caramelles en català a l'Acció Catòlica. El març de 1944 s'adreçà a l'alcalde de Manresa una petició de l'Agrupació Coral de Sant Joan de Vilatorrada per

cantar caramelles pels carrers de la ciutat i poder interpretar la cançó Sardana: se n'autoritzà el cant, però no la publicació.

Una important expressió cultural permesa foren els cors de Clavé, que realitzaren el seu primer aplec a Montserrat l'any 1951, amb més de 7.000 persones. Entre altres corals importants a la ciutat, destacà La Unió Manresana. El 1947 es constituí el Cor de les Escodines. L'Orfeó Manresà no tingué permís per actuar com a coral fins a l'any 1948, després de 12 anys de silenci. Com a fet destacable, cal consignar que l'abril de 1951 el governador civil de Barcelona autoritzava una assemblea general extraordinària dels socis de l'Orfeó Manresà

L'Esbart Manresà ja actuà a la festa major de 1939, però va haver d'adoptar el nom d'Agrupació Manresana de Folklore, sota el qual promogué la dansa catalana i les sardanes. El 1947 es fundà la colla sardanista infantil La Florideta, la qual donarà origen l'any 1953 a l'Esbart de Dansaires Manresans, amb la qual cosa Manresa passava a tenir dues agrupacions folklòriques dedicades a la dansa popular i tradicional.

Altres activitats de cultura popular molt celebrades eren les enramades dels diferents barris, les cavalcades dels Tres Tombs i les falles que organitzava el Gremi de Sant Lluç. En totes elles s'intentava que la llengua de la propaganda i dels actes que se celebraven fos el català.

EL TEATRE EN CATALÀ

Tot i que el català quedava només autoritzat en "el uso privado y familiar", en un intent de condemnar-lo a la desaparició, progressivament es toleraren algunes manifestacions culturals de caire popular. Així, als primers anys es prohibiren les representacions dels Pastorets a Barcelona, mentre es concedia el permís a les passions d'Olesa i Esparreguera. El teatre en català es refugià en centres catòlics o sales reduïdes i més als pobles que a les

▲ Novembre de 1957. Ballada de sardanes a la Terrassa dels Magatzems Jorba, amb motiu de la Fira de Sant Andreu.

▲ 1947. Concert de caramelles a la plaça Clavé a càrrec de la Societat Coral de les Escodines.

▲ 1946. Representació d'*Els Pastorets* a càrrec d'Acció Catòlica, a la parroquia de la Seu. (Arxiu Comarcal del Bages).

▲ 1956. Esbart Dansaire Manresà.

ciutats. A partir de final de l'any 1940, les representacions en català començaren a ser autoritzades.

LA REVISTA BAGES, UNA VEU ENMIG DEL DESERT

En el camp de les publicacions culturals va ser molt important l'aparició l'any 1953 de la revista *Bages*, creada per l'associació d'exalumnes de l'Institut Lluís de Peguera. Tenia una periodicitat mensual i el primer director en va ser Carles Llussà; més endavant va assumir el càrrec Ignasi Bajona. Aquesta revista va aparèixer fins el 1963 i s'hi publicaren diversos articles en català.

